



ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KADINA KARŞI ŞİDDET KONUSUNDAKİ TUTUM VE DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ: ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Fatih Çemrek¹ 

1-Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi İstatistik Bölümü, Eskişehir, Türkiye

Özet

Çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin kadına karşı şiddet konusundaki tutum ve düşüncelerinin belirlenmesidir. Bu çalışma, araştırmacı tarafından hazırlanan bir cevaplama formu yardımıyla 2014-2015 öğretim yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi öğrencilerinin katılımıyla yapılmıştır. Bu formun birinci bölümde öğrencilerin yaş, cinsiyet, fakülte, bölüm gibi demografik sorular yer almıştır. İkinci bölümde ise, kadına yönelik şiddet ile ilgili olarak tutumların yer aldığı Likert Tipi 27 soruya yer verilmiştir. Çalışmada veri toplama 01 Şubat- 01 Nisan 2015 tarihleri arasında yapılmıştır. Fakülteler tabaka olarak alınarak, tabakalı basit tesadüfi örnekleme tekniği ile rassal olarak 600 öğrenci seçilmiştir. Çalışmada elde edilen verilere, frekans analizleri, faktör analizi, t testi analizi uygulanmıştır. Öğrencilerin %96'sı bir insanın (kadın/erkek) bir kadına fiziksel şiddet uygulama hakkı var mıdır sorusuna hayır diye cevap vermiştir. Faktör analizi sonucunda, 6 faktör belirlenmiş ve 27 soru bu altı faktörde yer almıştır. Faktör analizinde elde edilen faktör skorları bakımından kadınlar ile erkekler arasında farklılık olup olmadığını belirlemek üzere yapılan bağımsız iki örneklem t testi sonucunda 4. ve 6. faktör skoru bakımından kadınlar ile erkekler arasında anlamlı bir fark belirlenmiştir. Faktör analizinde elde edilen faktör skorları bakımından birinci ve ikinci öğretim öğrencileri arasında farklılık olup olmadığını belirlemek üzere bağımsız iki örneklem t testi yapılmıştır. t testi sonucunda 6. faktör skoru bakımından kadınlar ile erkekler arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Kadına yönelik şiddet; sosyolojik ve psikolojik boyutlarıyla ele alınması gereken bir konudur. Gelecek çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Kadına karşı şiddet, üniversite öğrencileri, ESOĞÜ, faktör analizi.

INVESTIGATION OF UNIVERSITY STUDENTS' ATTITUDES AND BEHAVIORS ON VIOLENCE AGAINST WOMEN: THE CASE OF ESKİŞEHİR OSMANGAZİ UNIVERSITY

The aim of the study is to determine the attitudes and thoughts of university students on violence against women. This study was carried out with the participation of students of Eskişehir Osmangazi University in 2014-2015 academic year with the help of an answer form prepared by the researcher. In the first part of this form, demographic questions such as students' age, gender, faculty, and department were included. In the second part, there are 27 Likert Type questions including attitudes about violence against women. Data collection was carried out between 01 February and 01 April 2015 in the study. By taking the faculties as layers, 600 students were randomly selected by the stratified simple random sampling technique. Frequency analysis, factor analysis, t test analysis were applied to the data obtained in the study. 96% of the students answered no to the question of whether a person (woman / man) has the right to apply physical violence to a woman. As a result of the factor analysis, 6 factors were identified and 27 questions were included in these six factors. As a result of two independent sample t tests conducted to determine whether there is a difference between women and men in terms of factor scores obtained in factor analysis, a significant difference was determined between women and men in terms of factor 4 and 6. In order to determine whether there are differences between the primary and secondary school students in terms of factor scores obtained in factor analysis, two independent sample t tests were conducted. As a result of the t test, there was a significant difference between women and men in terms of the 6th factor score. Violence against women is an issue that needs to be addressed with its sociological and psychological dimensions. It is needed future studies.

Key words: Violence against woman, university students, factor analysis

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Doç. Dr. Fatih Çemrek

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi İstatistik Bölümü, Eskişehir, Türkiye.

e-posta / e-mail: fchemrek@ogu.edu.tr

Geliş tarihi / Received : 10.10.2019, **Kabul Tarihi / Accepted:** 04.05.2020

Nasıl Atıf Yaparım / How to Cite: Çemrek F. Üniversite Öğrencilerinin Kadına Karşı Şiddet Konusundaki Tutum ve Davranışlarının İncelenmesi: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Örneği. ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi. 2020;5(2):283-96.

Giriş

Şiddet son zamanlarda sıkça duyulan ve araştırma konusu olan toplumsal sorunların başında yer almaktadır. Temel anlamda şiddet, karşı tarafa tehdit unsuru olarak görmek, onu sindirmek, etkisiz hale getirmek amacı ile yapılan davranışların ortaya çıkarmış olduğu bir olgu olarak tanımlanabilir. Şiddet, sadece fiziksel değildir. Sözlü veya psikolojik şiddet te söz konusudur.

Şiddet, insan üzerinde ortaya çıkan fiziksel ve ruhsal etkileri tam olarak belirlenemeyen, dolaylı ve somut olarak hissedildiği düşünülen basılar şeklinde tanımlamak mümkündür. Şiddet eyleminin temelinde yatan saldırganlık güdüsü öğrenilebilen ve taklit edilen bir olgudur. Bu durum, şiddet olgusunun toplumsal bir boyutu bulunduğunu belirtmektedir (1-5).

Konuyla ilgili araştırmalar incelendiğinde, şiddet, sosyo-ekonomik, kültür, psikolojik ve cinsel nedenlerle ortaya çıktığı görülebilir. Ayrıca, şiddetin, kişinin yakın çevresi ile olan ilişkilere de bağlı olduğu belirlenmiştir. Kadına yönelik şiddet, Fiziksel Şiddet, Cinsel Şiddet, Psikolojik Şiddet ve ekonomik şiddet olmak üzere dört şekilde gerçekleşmektedir. Kadına yönelik şiddeti oluşturan nedenler sadece aile içinden kaynaklanmayıp, toplumsal, hukuki, ekonomik, geleneksel, siyasal ve eğitim açıdan ayırıcı olan ve kadını erkeğe bağımlı hale getiren durumlardan dolayı ortaya çıkmaktadır (6-8).

Birleşmiş Milletler 17 Aralık 1999'da aldığı bir kararla, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü olarak ilan etmiştir. Türkiye'de kadına yönelik şiddetle mücadele etmek üzere 20 Mart 2012 tarihinde 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun yürürlüğe girmiştir. Ülkemizde 2014 yılında gerçekleştirilen "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması" sonuçlarına göre, kadınların yüzde 36'sının yaşamının herhangi bir döneminde eşi veya birlikte olduğu

erkeklerin fiziksel şiddetine, %12'sinin cinsel şiddete, %44'ünün psikolojik şiddete ve %30'unun ekonomik şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir. Aynı araştırmada, yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel şiddet gören kadınların oranı 2008 yılında %39.3 iken, 2014 yılında %35.5 olduğu belirlenmiştir.

Kadına yönelik şiddetin her toplumda ve her dönemde olduğu bilinmektedir. Kadınların binlerce yıl öncesinde de fiziksel şiddete uğradıklarına dair veriler bulunmaktadır. Kadınların en fazla 30'lu yaşlarda şiddete uğradıkları tespit edilmiştir. Eşlerinden ayrı yaşayanlar, boşanmış kadınlardan üç kat, hala evli olanlardan 25 kat daha fazla şiddete maruz kalma riskine sahip olarak tespit edilmişlerdir. Kadına şiddet ile ilgili yapılan çalışmalar şiddet oranlarının ataerkil toplumlarda daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Türk toplumunun da kendi sosyal değerleri bulunmaktadır. Türk sosyo-kültürel yapısında da şiddeti öğreten, meşrulaştıran, şiddete karşı duyarsızlaştıran sosyal değerler bulunmaktadır. Buna göre ataerkil bir yapı ortaya koyan Türk toplumunda, erkeğin kadının önünde olması, kaçınılmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır (9-12).

Kadına karşı literatür incelendiğinde, fiziksel ve cinsel şiddet karşılaştırıldığı (13), aile içi şiddet ve nedenlerinin araştırıldığı (14,18,24,25,31), eğitim düzeyi ile şiddetin araştırıldığı (15,17), lise ve üniversite öğrencilerinin şiddet konusundaki düşüncelerinin belirlendiği (16,20-23,26,29,30), kadına yönelik şiddete yönelik tutumların belirlendiği (19,27,32-35), kadına yönelik şiddetin gelecekte ne olacağına öngörüldüğü (28) çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi öğrencilerinin kadına karşı şiddet konusundaki tutum ve düşüncelerinin belirlemek ve bu tür çalışmalara ışık tutmak ve katkı sağlamaya çalışmaktır.

Gereç ve Yöntem

Çalışmanın evrenini, 2014-2015 öğretim yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde öğrenim gören yaklaşık 28000 öğrencinin tamamı oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise, 2014-2015 öğretim yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencileri arasından, tabakalı örnekleme tekniği (Fakülteler tabaka olarak belirlenmiştir) ile rassal olarak seçilmiş olan 600 üniversite öğrencisinin tamamı oluşturmaktadır. Örneklem hacmi hesaplanırken, $n = N \cdot z^2 \cdot p \cdot q / d^2$ ($N-1$) + $t^2 \cdot p \cdot q$ formülü kullanılmıştır. Bu formülde $d=0,05$, p ve q değeri 0,5 alınırsa örneklem hacmi 384 olarak hesaplanmaktadır. Çalışmanın daha güvenilir sonuçlara ulaşması için 600 öğrenci örneklem olarak alınmıştır.

Üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddete bakış açılarının araştırıldığı bu çalışmada, literatürde yer alan çalışmalara uygun olarak araştırmacı tarafından hazırlanan bir cevaplama formu kullanılmıştır. Bu form iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin yaş, cinsiyet, fakülte, bölüm gibi demografik sorular yer almıştır. İkinci bölümde ise, kadına yönelik şiddet ile ilgili tutumların yer aldığı 27 soruya yer verilmiştir. Bu sorular, Likert Tipi olup; cevaplayıcılar bu sorulara 1:Kesinlikle Katılmıyorum 2:Katılmıyorum, 3:Ne katılıyorum ne katılmıyorum, 4:Katılıyorum ve 5:Kesinlikle Katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Çalışmada veri toplama 01 Şubat- 01 Nisan 2015 tarihleri arasında yapılmıştır. Cevaplama formunda ilk olarak tutuma yönelik 30 soru

hazırlanmıştır. Ancak, faktör analizi uygulanınca korelasyon değeri 0,40'ın altında olan üç soru ıkarılmıştır.

Cevaplama formunda yer alan 27 soruya, katılımcıların verdiği cevaplarla alınabilecek en düşük puan 27 ve en yüksek puan ise 135 olacaktır. Bu puanlamalar bakımından ile cinsiyet, öğretim türü ve şiddet görüp görmeme, şiddet uygulayıp uygulamama grupları arasında farklılık olup olmadığı araştırılacaktır.

Araştırmanın sonucunda elde edilen verilerin analiz edilmesi ve yorumlanması için SPSS analiz programı kullanılmıştır. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi içerisinde yer alan üniversite öğrencilerine yapılan anketler sonucunda elde edilen veriler faktör analizi, t testi ve Varyans Analizi ile analiz edilmiştir.

Faktör Analizi (FA, Factor Analysis) birbirleriyle ilişkili veri yapılarını birbirinden bağımsız ve daha az sayıda yeni veri yapılarına dönüştürmek, bir oluşumu ya da olayı açıkladıkları varsayılan değişkenleri gruplayarak ortak faktörleri ortaya koymak, bir oluşumu etkileyen değişkenleri gruplamak, çok etkili ve az etkili faktörleri tanımlamak amacıyla başvurulan bir yöntemdir. Faktör analizi gözlenen ve aralarında korelasyon bulunan verilerden, gözlenemeyen fakat değişkenlerin bir araya gelmesi ile faktör adı verilen yeni değişkenler türetir. Faktör analizi, verilerin küçültülmesini sağlar ve değişkenler arasındaki ilişkilerden yararlanarak yeni yapılar ortaya koyar.

Matematiksel açıdan faktör analizi modeli aşağıdaki gibi ifade edilmektedir:

$$x_1 = \lambda_{11}f_1 + \lambda_{12}f_2 + \dots + \lambda_{1k}f_k + u_1 \quad (1)$$

$$x_2 = \lambda_{21}f_1 + \lambda_{22}f_2 + \dots + \lambda_{2k}f_k + u_2 \quad (2)$$

...

$$x_a = \lambda_{a1}f_1 + \lambda_{a2}f_2 + \dots + \lambda_{ak}f_k + u_a \quad (3)$$

x_a = Standartlaştırılmış a ' inci değişken

λ_{ak} = Ortak k faktöründe standartlaştırılmış çoklu regresyon katsayısı

f = Ortak faktör

u_a = a ' inci değişken için eşsiz faktör

k = Ortak faktör sayısı

Faktör analizinde, değişkenlerin bağımlı veya bağımsız olduğuna bakılmaz. Değişkenleri birbirinden bağımsız olduğu ve normal dağılıma sahip olduğu kabul edilir. Faktör analizinin iki amacı vardır. Bunlar;

1) Değişkenler arasındaki korelasyonları en iyi açıklayan ya da hesaba katan en az sayıdaki ortak faktör sayısını belirlemektir. Faktör döndürmesiyle en uygun faktör çözümü bulunur, faktör yükleri tahmin edilir, ortak

faktör veya faktörler için yorum yapılır. Böylece değişkenler arasındaki ilişkinin kökeni analiz edilebilir.

2) Karmaşık yapıda çok sayıda değişken analiz edilerek, en az bilgi kaybıyla olayı açıklayan daha az faktör adı verilen değişkenler türetilmektedir. Elde edilen faktörler regresyon, korelasyon ve diskriminant analizi gibi yöntemlerde orijinal değişken yerine kullanılabilir (36-39).

Bulgular

Demografik Özelliklerin Frekans Tablosu

Araştırmaya katılan öğrencilerin %51.5'i (309 kişi) kadın, %48.50'ü (291 kişi) erkek tarafından oluşmaktadır. Öğretim türü bakımından değerlendirildiğinde öğrencilerin %93.2'si birinci öğretim, %6,8'i ikinci öğretim öğrencisidir. "Daha önce babanızın annenize fiziksel şiddet (tokat, itme, dayak vb.) uyguladığına şahit oldunuz mu?" sorusuna evet diyenlerin oranı %41, hayır diyenlerin oranı %59'dur. "Daha önce babanızın annenize duygusal şiddet (azarlama, hakaret, kısıtlama, baskı) uyguladığına şahit oldunuz mu?" sorusuna öğrencilerim %86.3'ü evet %13.7'si hayır şeklinde cevap vermiştir.

Daha önce babası tarafından fiziksel şiddete maruz bırakılanların oranı %53.2'dir. Daha önce annesi tarafından fiziksel şiddete maruz kalanların oranı %54.5'tir. Babası tarafından duygusal şiddete (azarlama, hakaret, kısıtlama, baskı. vb.) maruz kalanların oranı %88 iken annesi tarafından duygusal şiddet görenlerin oranı %85.5'tir.

Öğrencilerin %57.2'si daha önce herhangi bir kişiye (kadın/erkek) fiziksel şiddet uyguladığını belirtirken, %88.7'si de başka bir kişiye (kadın/erkek) duygusal şiddet uyguladığını ifade etmiştir. Ayrıca, öğrencilerin %96'sının bir insanın (kadın/erkek) bir kadına fiziksel şiddet uygulama hakkı olmadığını düşünmektedir. Demografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Çalışmaya katılan bireylerin demografik özellikleri.

Değişken	Düzy	Frekans	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	309	51.5
	Erkek	291	48.5
	Toplam	600	100
Öğretim Türü	I. Öğretim	559	93.2
	II. Öğretim	41	6.8
	Toplam	600	100
Daha önce babanızın annenize fiziksel şiddet (tokat, itme, dayak vb.) uyguladığına şahit oldunuz mu?	Evet	246	41.0
	Hayır	354	59.0
	Toplam	600	100
Daha önce babanızın annenize duygusal şiddet (azarlama, hakaret, kısıtlama, baskı vb.) uyguladığına şahit oldunuz mu?	Evet	518	86.3
	Hayır	82	13.7
	Toplam	600	100

Daha önce babanız tarafından fiziksel şiddete maruz bırakıldınız mı?	Evet	319	53.2
	Hayır	281	46.8
	Toplam	600	100
Daha önce anneniz tarafından fiziksel şiddete maruz bırakıldınız mı?	Evet	327	54.5
	Hayır	273	45.5
	Toplam	600	100
Daha önce babanız tarafından duygusal şiddete azarlama, hakaret, kısıtlama, baskı vb.) maruz bırakıldınız mı ?	Evet	529	88.2
	Hayır	71	11.8
	Toplam	600	100
Daha önce anneniz tarafından duygusal şiddete maruz bırakıldınız mı?	Evet	513	85.5
	Hayır	87	14.5
	Toplam	600	100
Siz daha önce herhangi bir kişiye (kadın/erkek) fiziksel şiddet uyguladınız mı?	Evet	343	57.2
	Hayır	257	42.8
	Toplam	600	100
Siz daha önce herhangi bir kişiye (kadın/erkek) duygusal şiddet uyguladınız mı?	Evet	532	88.7
	Hayır	68	11.3
	Toplam	600	100
Sizce bir insanın (kadın/erkek) bir kadına fiziksel şiddet uygulama hakkı var mıdır?	Evet	24	4.0
	Hayır	576	96.0
	Toplam	600	100

Öğrenciler tarafından haftalık ortalama çalışılan gün sayısı 5.98 ± 0.44 (min. 5 - maks. 7), Anket sorularına verilen cevapların tanımlayıcı istatistikleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde, cevapların 5'li likert tipi ölçeğe göre değerlendirildiğinde; öğrencilerin kadına

yönelik şiddeti normal karşılama, olumlu bulma, bir çözüm yolu olarak görme gibi sorulara genel olarak görüşlerin katılmadıkları görülmektedir. Ayrıca, öğrencilerin kadına yönelik şiddetin önlenmesi, buna ilişkin cezaların artırılması vb. sorulara da olumlu cevap verdikleri belirlenmiştir.

Tablo 2: Anket sorularına verilen cevapların tanımlayıcı istatistikleri.

Sorular	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
1. Fiziksel şiddete başvurmak bir çözüm yoludur.	1,479	0,825
2. Kadına karşı uygulanan fiziksel şiddeti normal karşılıyorum.	1,280	0,570
3. Örf ve adetlerin kadını ikinci plana attığını düşünüyorum.	4,030	1,315
4. Kadına karşı uygulanan fiziksel şiddetin bazı durumlarda mazur görülmesinden yanayım.	1,529	1,553
5. Kadının açık giyim tarzının, tacize/tecavüze uğraması için yeterli bir sebep olduğunu düşünüyorum.	1,464	0,785
6. Geç saatlerde dışarıda olan bir kadının tacize/tecavüze uğramasını normal karşılıyorum.	1,535	0,844
7. Erkeğin eğitim düzeyiyle fiziksel şiddete eğilimi arasında ters bir ilişki olduğunu düşünüyorum.	2,404	1,327
8. Kadının eğitim düzeyiyle fiziksel şiddete uğraması arasında bir ilişki olduğunu düşünmüyorum.	3,183	1,502
9. İş hayatında kadının etkisinin azaltılması için duygusal şiddet (mobbing) uygulandığını düşünüyorum.	3,976	1,189
10. Bireyin yetiştiği çevrenin, bireyin şiddete eğilimi konusunda önemli bir etken olduğunu düşünüyorum.	4,275	0,886

11. Çözümün şiddet olacağı hiçbir sorun olmadığını düşünüyorum.	4,135	1,245
12. Evin temizliğine ve düzenine erkeğin karışmamasından yanayım.	1,731	0,932
13. Çocukların sorumluluğunun yalnızca annede olması gerektiğini düşünüyorum.	1,644	0,802
14. Kadının bir yere (gezmeğe, arkadaşına, ailesine...) gideceği zaman eşinden izin alması gerektiğini düşünüyorum.	2,086	1,138
15. Kadının eşinden sonra eve gelmesini uygun bulmuyorum.	2,011	1,107
16. Eşi istemiyorsa kadının iş hayatında olmaması gerektiğini düşünüyorum.	1,941	1,141
17. Kadının maddi kazancının eşinin maddi kazancından yüksek olmasını doğru bulmuyorum.	1,893	1,125
18. Kadının bir adım ileriye çıkartıldığı bir toplumun sosyoekonomik yönden gelişmesinin daha kolay olacağını düşünüyorum.	4,105	0,875
19. Kadının ülke sorunlarında daha fazla söz sahibi olmasını destekliyorum.	3,969	1,596
20. Kadının istemese bile eşiyle/sevgiliyle cinsel ilişkiye girme mecburiyetinde olduğunu düşünüyorum.	1,205	0,563
21. Kadının tacize/tecavüze uğradığı zaman hakkını aramak yerine susması gerektiğini düşünüyorum.	1,437	0,845
22. Toplu taşıma araçlarında kadının maruz kaldığı tacizi önlemek amacıyla çalışmalar yapılması gerektiğini düşünüyorum.	4,442	1,019
23. Tecavüzcülerin hak ettikleri cezaları aldıklarını düşünüyorum.	1,395	0,808
24. Tecavüzcülere yönelik ceza kanunlarının değiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	4,400	1,059
25. Tecavüzcülere ağır cezalar verilmesi halinde, tecavüzün engelleneceğini düşünüyorum.	2,841	1,480
26 Kadına karşı uygulanan şiddet ile ilgili yapılan farkındalık çalışmalarını takip ediyorum.	3,704	1,231
27. Kadına karşı uygulanan şiddet ile ilgili yapılan farkındalık çalışmalarının yeterli olduğunu düşünüyorum.	1,906	1,007

Cinsiyet ile kadına yönelik şiddete ilişkin tutum ve düşüncelere ilişkin sorulardan alınan toplam puanlar

bakımından farklılık olup olmadığını araştırmak için yapılan t testi sonuçları tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Cinsiyet ile kadına yönelik şiddete ilişkin tutum ve düşüncelere ilişkin sorulardan alınan toplam puanlar bakımından farklılık olup olmadığını araştırmak için yapılan t testi sonuçları.

Cinsiyet	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t istatistiği	p değeri
Kadın	309	69,3204	7,48099	-2,326,	0,260
Erkek	291	70,7423	7,48646		

Kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlara yönelik sorulara verilen cevapların toplam puanlar bakımından kadın ve erkek öğrenciler arasında farklılık olup olmadığını belirlemek üzere yapılan bağımsız iki örneklem t testi sonucunda, kadınlar ile erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık

olmadığı belirlenmiştir. Şiddete maruz kalıp kalmama ile kadına yönelik şiddete yönelik tutum ve düşüncelere ilişkin sorulardan alınan toplam puanlar bakımından farklılık olup olmadığını araştırmak için yapılan t Testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Şiddete maruz kalıp kalmama ile kadına yönelik şiddete ilişkin tutum ve düşüncelere ilişkin sorulardan alınan toplam puanlar bakımından farklılık olup olmadığını araştırmak için yapılan t testi sonuçları.

	Grup	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t istatistiği	p değeri
Daha önce babanızın annenize duygusal şiddet (azarlama, hakaret, kısıtlama, baskı vb.) uyguladığına şahit olduğunuz mu?	Evet	518	70,353	7,042	2,830	<0,001
	Hayır	82	67,841	9,756		
Sizce bir insanın (kadın/erkek) bir kadına fiziksel şiddet uygulama hakkı var mıdır ?	Evet	24	76,416	10,640	4,327	<0,001
	Hayır	576	69,743	7,243		

Şiddete maruz kalıp kalmama ile kadına yönelik şiddete ilişkin tutum ve düşüncelere ilişkin sorulardan alınan toplam puanlar bakımından farklılık olup olmadığını araştırmak için yapılan t testi sonuçlarına göre, "Daha önce babasının annesine duygusal şiddet (azarlama, hakaret, kısıtlama, baskı vb.) uyguladığına şahit olan ve olmayan grupları arasında ve "Sizce bir insanın (kadın/erkek) bir kadına fiziksel şiddet uygulama hakkı var mıdır? sorusuna evet

ve hayır şeklinde cevap veren gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir.

Faktör Analizi Sonuçları

Öğrencilerin kadına karşı şiddet konusunda düşüncelerini belirlemek amacıyla sorulara verilen cevaplara faktör analizi uygulanmıştır. Bu analizde öncelikli olarak KMO testi ve Bartlett's testleri yapılmıştır. KMO ve Bartlett's test sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: KMO ve Bartlett's değerleri.

KMO and Bartlett's Test	
Kaiser-Meyer-Olkin	0,878
Bartlett's Küresellik Testi	Approx. Chi-Square
	df
	Sig.
	9021,207
	351
	<0.001

Tablo 5'e göre; KMO testi için hesaplanan değer 0.878 olarak belirlenmiş ve KMO için iyi bir sonuçtur. Bu değer seçilmiş olan örneklemin yeterli olduğunu göstermektedir (0.878>0.60). Bartlett's testinde olasılık değeri 0.01'ten küçük olduğu için H_0 hipotezi red edilmektedir. Bu, değişkenler arasında yüksek korelasyonların mevcut olduğu anlamına gelmektedir. Başka bir deyişle, veriler faktör analizi için uygundur.

Faktör Sayısının Belirlenmesi

Faktör sayısını belirlemede değişik yöntemler uygulanmaktadır. Bu yöntemlerden biri, "Açıklanan Toplam Varyans" tır. Açıklanan Toplam Varyans sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6'ya göre, özdeğer istatistiği 1'den büyük olan 6 faktör söz konusudur. Bu 6 faktör toplam değişkenliğin yaklaşık %68.65'ini açıklamaktadır. Toplam faktörün %19.16'sı birinci faktör tarafından, % 15.16'sı ikinci faktör tarafından, % 10.77'si üçüncü faktör tarafından açıklanmaktadır. Toplam faktörün % 8.79'u dördüncü faktör tarafından, % 7.89'u beşinci faktör tarafından ve 6.88'i altıncı faktör tarafından açıklanmaktadır.

Tablo 6'ya göre; birinci faktörde (**toplumun şiddete ve kadına karşı sergilediği duruş**) 7 soru yer almıştır ve

"İş hayatında kadının etkisinin azaltılması için duygusal şiddet (mobbing) uygulandığını düşünüyorum." sorusu en büyük ağırlığa sahiptir. İkinci faktörde (**kadının aile içerisindeki rolü**) 6 soru yer almış ve "Kadının eşinden sonra eve gelmesini uygun bulmuyorum." sorusu en büyük ağırlığa sahiptir. Üçüncü faktörde (**toplumun kadına bakışı**) 4 soru yer almış ve "Kadının açık giyim tarzının, tacize/tecavüze uğraması için yeterli bir sebep olduğunu düşünüyorum" sorusu en büyük ağırlığa sahiptir. Dördüncü faktörde (**yasal düzenlemeler ve sivil toplum kuruluşlarının farkındalık çalışmaları yoğunluğu**) 4 soru yer almış ve "Kadına karşı uygulanan şiddet ile ilgili yapılan farkındalık çalışmalarının yeterli olduğunu düşünüyorum." sorusu en büyük ağırlığa sahiptir. Beşinci faktörde (**kadına karşı yapılan cinsel baskı ve sivil toplum kuruluşlarının farkındalık çalışmaları**) 3 soru yer almış ve "Kadının istemese bile eşiyle/sevgilisiyle cinsel ilişkiye girme mecburiyetinde olduğunu düşünüyorum." sorusu en büyük ağırlığa sahiptir. Altıncı faktörde (**Faktör 6 (eğitim düzeyi ve şiddete eğilim)**) 2 soru yer almış ve "Erkeğin eğitim düzeyiyle fiziksel şiddete eğilimi arasında ters bir ilişki olduğunu düşünüyorum." sorusu en büyük ağırlığa sahiptir.

Tablo 6: Faktör Analizi sonuçları.

Soru	Varyans açıklama Oranı (%)	Faktör ağırlığı
Faktör 1 (Toplumun Şiddete Ve Kadına Karşı Sergilediği Duruş)		
İş hayatında kadının etkisinin azaltılması için duygusal şiddet (mobbing) uygulandığını düşünüyorum.		0,815
Toplu taşıma araçlarında kadının maruz kaldığı tacizi önlemek amacıyla çalışmalar yapılması gerektiğini düşünüyorum.		0,812
Tecavüzcülere yönelik ceza kanunlarının değiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	19,155	0,799
Fiziksel şiddete başvurmak bir çözüm yoludur.		0,779
Örf ve adetlerin kadını ikinci plana attığını düşünüyorum		0,745
Bireyin yetiştiği çevrenin, bireyin şiddete eğilimi konusunda önemli bir etken olduğunu düşünüyorum.		0,487
Kadının ülke sorunlarında daha fazla söz sahibi olmasını destekliyorum.		0,460

Faktör 2 (Kadının Aile İçerisindeki Rolü)	Varyans açıklama Oranı (%)	Faktör ağırlığı
Kadının eşinden sonra eve gelmesini uygun bulmuyorum.		0,795
Çocukların sorumluluğunun yalnızca annede olması gerektiğini düşünüyorum.		0,763
Kadının bir yere (gezmeye, arkadaşına, ailesine...) gideceği zaman eşinden izin alması gerektiğini düşünüyorum	15,157	0,735
Eşi istemiyorsa kadının iş hayatında olmaması gerektiğini düşünüyorum.		0,728
Evin temizliğine ve düzenine erkeğin karışmamasından yanayım.		0,693
Kadının maddi kazancının eşinin maddi kazancından yüksek olmasını doğru bulmuyorum.		0,662
Faktör 3 (Toplumun Kadına Bakışı)	Varyans açıklama Oranı (%)	Faktör ağırlığı
Kadının açık giyim tarzının, tacize/tecavüze uğraması için yeterli bir sebep olduğunu düşünüyorum.		0,838
Geç saatlerde dışarıda olan bir kadının tacize/tecavüze uğramasını normal karşılıyorum.	10,774	0,829
Kadına karşı uygulanan fiziksel şiddetin bazı durumlarda mazur görülmesinden yanayım.		0,649
Kadına karşı uygulanan fiziksel şiddeti normal karşılıyorum.		0,629
Faktör 4 (Yasal Düzenlemeler ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Farkındalık Çalışmaları Yoğunluğu)	Varyans açıklama Oranı (%)	Faktör ağırlığı
Kadına karşı uygulanan şiddet ile ilgili yapılan farkındalık çalışmalarının yeterli olduğunu düşünüyorum.		0,742
Kadının bir adım ileriye çıkartıldığı bir toplumun sosyoekonomik yönden gelişmesinin daha kolay olacağını düşünüyorum.	8,785	-0,611
Tecavüzcülere ağır cezalar verilmesi halinde, tecavüzün engelleneceğini düşünüyorum.		0,602
Kadına karşı uygulanan şiddet ile ilgili yapılan farkındalık çalışmalarını takip ediyorum.		-0,561
Faktör 5 (Kadına Karşı Yapılan Cinsel Baskı ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Farkındalık Çalışmaları)	Varyans açıklama Oranı (%)	Faktör ağırlığı
Kadının istemese bile eşiyle/sevgiliyle cinsel ilişkiye girme mecburiyetinde olduğunu düşünüyorum.		0,760
Tecavüzcülerin hak ettikleri cezaları aldıklarını düşünmüyorum.		0,586
Kadının tacize/tecavüze uğradığı zaman hakkını aramak yerine susması gerektiğini düşünüyorum.	7,896	0,564
Çözümün şiddet olacağı hiçbir sorun olmadığını düşünüyorum.		0,458
Faktör 6 (Eğitim Düzeyi ve Şiddete Eğilim)	Varyans açıklama Oranı (%)	Faktör ağırlığı
Erkeğin eğitim düzeyiyle fiziksel şiddete eğilimi arasında ters bir ilişki olduğunu düşünüyorum.		,814
Kadının eğitim düzeyiyle fiziksel şiddete uğraması arasında bir ilişki olduğunu düşünmüyorum	6,886	-0,733

KMO:0.878, Bartlett Küresellik Testi: 9021,207 ($p<0.01$), Cronbach Alfa:0.8654.

Tablo 5'e göre; KMO testi için hesaplanan değer 0.878 olarak belirlenmiş ve KMO için iyi bir sonuçtur. Bu değer seçilmiş olan örneklemin yeterli olduğunu göstermektedir (0.878>0.60). Bartlett's testinde olasılık değeri 0.01'ten küçük olduğu için H_0 hipotezi red edilmektedir. Bu, değişkenler arasında yüksek korelasyonların mevcut olduğu anlamına gelmektedir. Başka bir deyişle, veriler faktör analizi için uygundur.

t testi sonuçları

Faktör analizinde elde edilen faktör skorları bakımından kadınlar ile erkekler arasında farklılık olup olmadığını belirlemek üzere bağımsız iki örneklem t testi yapılmıştır. t testi sonucunda 4. ve 6. faktör skoru bakımından kadınlar ile erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Sonuçlar Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Cinsiyet ile kadına yönelik şiddete ilişkin tutum ve düşüncelere ilişkin sorular arasındaki farklılık olup olmadığını araştırmak için yapılan t testi sonuçları.

	Cinsiyet	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t istatistiği	p değeri
4.Faktör Skoru	Kadın	309	-0,098068	1,01109988	-2,488	0,013
	Erkek	291	0,104494	0,978994		
6.Faktör Skoru	Kadın	309	0,113748	0,897155	-2,8913	0,004
	Erkek	291	0,121201	1,087578		

Faktör analizinde elde edilen faktör skorları bakımından birince ve ikinci öğretim öğrencileri arasında farklılık olup olmadığını belirlemek üzere bağımsız iki örneklem t testi yapılmıştır. t

testi sonucunda 6. faktör skoru bakımından kadınlar ile erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Sonuçlar Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: Öğretim türü ile kadına yönelik şiddete ilişkin tutum ve düşüncelere ilişkin puanlar ve karşılaştırmaları.

	Öğretim	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t istatistiği	p değeri
6. Faktör Skoru	I. Öğretim	558	-0,024067	0,995493	-2,179	0,030
	II. Öğretim	42	0,327543	1,015964		

Tartışma ve Sonuç

Günümüzde en önemli sorunlardan birisi şiddet ve özellikle kadına karşı şiddet konusudur. Bu sorunla mücadele etme yollarından birisi de farkındalık oluşturmaktır. Kadına yönelik şiddeti oluşturan nedenler, aile, toplumsal yapı, kültürel, ekonomik, geleneksel yaklaşımlar ve eğitim eksikliği olarak sayılabilir. Ayrıca, şiddet bireyin

yakın çevresi olan ilişkilerle de bağlantılıdır. Toplumun olmazsa olmazı olan kadına yönelik şiddetin azaltılması ve hatta yok edilmesi toplumun sağlıklı bir şekilde ilerlemesini sağlar.

Kadına yönelik şiddet konusunda, toplumda bir duyarlılığın oluşturulabilmesi, şiddetin doğal bir olgu olarak algılanmaması ve şiddetin

olgusunun temel insan haklarının ihlal edilmesinin farkına varılması konusunda çalışmalar yapılmalıdır.

Kadına karşı şiddete ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde, bireylerin kadına karşı şiddet konusunun bir insanlı suçu olduğu ve onaylanabilir bir tarafının olmadığı sonucuna varılabilir. Bu konu hakkında önce bireyin ve sonra da toplumun bilinç düzeyinin artırılması gerekmektedir. Bunu oluştururken başta evde aileler olmak üzere okullarda öğretmenler/yöneticiler, sivil toplum kuruluşları, devlet yöneticileri olmak üzere, herkesin konu hakkında bilgilendirilmesi veya bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Şiddete maruz kalan bir kadının ne yapması ve nasıl davranması gerektiği hususunda psikolojik ve hukuksal destek sağlanması gerekirse kadına karşı şiddet konusunda önleyici ve genel koruyucu hizmetlerin sunulması önem arz etmektedir. Ailesinde şiddete maruz kalan ya da şiddet gören birisiyle yaşayan bir kişinin toplum içinde sağlıklı ilişkiler kurması ve doğru iletişim halinde olması beklenemez.

Bu çalışmada ise, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi öğrencilerinin kadına karşı şiddet konusundaki tutumlarını belirlemek üzere araştırma yapılmış ve bu kapsamda öğrencilere yüz yüze anket yöntemi uygulanmıştır.

Çalışmada önce öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ile şiddete maruz kalıp kalmama soruları için verdikleri cevapları için yüzde frekans değerleri elde edilmiştir.

Çalışmada, aile içi fiziksel şiddete şahit olanların oranı %41 iken, duygusal şiddete şahit olanların oranı %86 olarak belirlenmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin % 53,2'si babası tarafından fiziksel şiddete maruz kalırken, duygusal şiddete maruz kalanların oranı %88 olduğu belirlenmiştir. Anne tarafından fiziksel şiddete maruz kalanların oranı %54,5 iken, duygusal şiddete maruz kalanların oranı %85,5'tir. Ayrıca, katılımcıların %57,2'sinin daha önce herhangi bir kişiye (kadın/erkek) fiziksel şiddet uyguladığı belirlenmiştir.

Kanbay vd. (2012) yaptıkları çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin yaşamının herhangi bir döneminde ebeveynlerinden şiddet görenlerin oranının %44.1'; anne-baba arasında şiddete şahito olanların oranının %43.3' ve herhangi bir sebepten dolayı başka birisine şiddet uygulayanların oranının %57.6 olduğunu belirlemişlerdir (24).

Karabulutlu (2015), çalışmalarında kız öğrencilerin %18.4'ünün ve erkek öğrencilerin ise % 17.4'ünün fiziksel şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir. Kız öğrencilere şiddet uygulayanların baba ve ağabey olduğu belirtilirken, erkek öğrencilere şiddet uygulayan kişiler akranları ve diğer kişilerdir. Kız öğrencilerin duygusal şiddete maruz kalma oranı %25,3, erkeklerde bu oran %21,7 olarak belirlenmiştir (27).

Daha sonra kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlara yönelik sorulara verilen cevapların toplam puanlar bakımından kadın ve erkek öğrenciler arasında farklılık olup olmadığını belirlemek üzere bağımsız iki örneklem t testi yapılmıştır. Analiz sonucunda, kadınlar ile erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Yanık vd (2014) şiddete maruz kalma durumu bakımından kadın ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık olduğunu ve kadınların daha fazla şiddete maruz kaldığını belirlemişlerdir (26).

Bu çalışmada, ayrıca, şiddete maruz kalıp kalmama ile kadına yönelik şiddete ilişkin tutum ve düşüncelere ilişkin sorulardan alınan toplam puanlar bakımından farklılık olup olmadığını araştırmak için yapılan t testi uygulanmıştır. t testi sonucunda, "daha önce babasının annesine duygusal şiddet (azarlama, hakaret, kısıtlama, baskı vb.) uyguladığına şahit olan ve olmayan grupları arasında ve "Sizce bir insanın (kadın/erkek) bir kadına fiziksel şiddet uygulama hakkı var mıdır? sorusuna evet ve hayır şeklinde cevap veren gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir.

Sevim ve Ataş (2015), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, kadın ve erkeklerin şiddete ilişkin görüşlerinin farklı olduğunu belirlemişlerdir. Buna göre, erkekler kadınlara göre şiddete daha ılımlı baktıkları ve şiddeti haklı sayacak nedenler ortaya koydukları da elde edilen bir başka sonuçtur. Ayrıca, erkekler, kadına yönelik şiddetin kaynağı olarak kadınların olduğunu düşünmektedirler. Araştırmadan üniversite öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun şiddete karşı olumsuz düşünce içerisinde oldukları belirlenmiştir (41).

Kadına karşı şiddete yönelik ilişkin tutum ve düşünce sorularına verilen cevaplardan elde edilen verilere açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır ve üniversite öğrencilerinin kadına karşı şiddete ilişkin kendilerine yöneltilen tutum sorularının altı faktörde toplandığı belirlenmiştir. Bu faktörler; “Toplumun Şiddete ve Kadına Karşı Sergilediği Duruş”, “Kadının Aile İçerisindeki Rolü”, “Toplumun Kadına Bakışı”, “Yasal Düzenlemeler ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Farkındalık Çalışmalarının Yoğunluğu”, “Kadına Karşı Yapılan Cinsel Baskı ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Farkındalık Çalışmaları”, “Eğitim Düzeyi ve Şiddete Eğilim” şeklindedir.

Şahin ve Dişsiz (2009), sağlık çalışanlarının aile içi şiddete yönelik tutumlarını belirlemek üzere bir ölçek geliştirmişlerdir. Bu ölçek 400 sağlık çalışanına uygulanmıştır. Ölçekte verilen cevaplara uygulanan faktör analizi sonucunda dört faktör elde edilmiştir. Bu faktörler, “şiddeti olağanlaştırma”, “şiddeti genelleştirme”, “şiddeti nedenselleştirme”, ve “şiddeti saklama” olarak tanımlanmıştır (42).

Teşekkür

Bu çalışmada veri toplama ve verilerin girme aşamalarında yardımlarından dolayı sayın Berna Kilerci'ye teşekkür ederim.

Faktör analizinde elde edilen faktör skorları bakımından kadınlar ile erkekler arasında farklılık olup olmadığını belirlemek üzere bağımsız iki örneklem t testi yapılmıştır. Kadın ve erkekler arasında 4. ve 6. faktör skoru bakımından yapılan t testinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Faktör analizinde elde edilen faktör skorları bakımından birinci ve ikinci öğretim öğrencileri arasında farklılık olup olmadığını belirlemek üzere bağımsız iki örneklem t testi yapılmıştır. Kadın ve erkekler arasında 6. faktör skoru bakımından yapılan t testinde kadınlar ile erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir.

Çalışma sonucunda, üniversite öğrencilerinin yaşamlarının herhangi bir aşamasında anne ve babası tarafından fiziksel ya da duygusal şiddetle karşılaştığı belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin %96'sının bir insanın (kadın/erkek) bir kadına fiziksel şiddet uygulama hakkı olmadığını düşünmektedir. Bu duruma zıt olarak, öğrencilerin başka bir kişiye duygusal ve fiziksel şiddet uyguladığı da üzerinde düşünülmesi gereken çarpıcı bir sonuçtur. Bu sonucun sosyolojik ve psikolojik boyutlarıyla ele alınması için başka çalışmaların yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Toplumların geleceğini şekillendirmede önemli rolü olan üniversite öğrencilerinin şiddete karşı bilinçli olmaları ve bu bilinçli olma durumunu yaşamlarının her aşamasında uygulanmasını sağlamak üzere üniversite öğrencilerine daha çok ve güçlü eğitim/danışmanlık hizmetlerinin verilmesi için çalışmaların yapılması faydalı olacaktır.

Kaynaklar

1. Dişsiz M, Hotun Şahin N. Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi* 2008; 1(1): 51-58.
2. Kocacık F. Şiddet Olgusu Üzerine. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2009; 2(1), Doç. Dr. Feramuz Aydoğan'ın Anısına: 1-7.
3. Kandemir Ö. Şanlıurfa ili Viranşehir İlçe Merkezinde Sağlık Personelinin Aile içi Şiddet Konusunda Bilgi Tutum ve Meslek Uygulamaları. *Harran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. 2007; Şanlıurfa.
4. Kurtuldu Ö. R. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Kadına Karşı Aile İçi Şiddetle Mücadele Kampanyaları: Sabancı Vakfı "İş Dünyası Aile İçi Şiddete Karşı" Projesi Analizi. *Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*. 2018; 2(2): 97-110.
5. World Health Organization. Violence Against Women <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women> (Erişim Tarihi 22.09.2019)
6. Çolak B..Kadına Yönelik Şiddet ve Adli Tıbbi Değerlendirme. *Uluslararası-Disiplinler arası Kadın Çalışmaları Kongresi*. 05 – 07 Mart 2009. Kongre Bildirileri III. Cilt: 3-11.
7. Tatlıoğlu K., Küçükköze İ. Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet: Nedenleri, Koruma, Önleme ve Müdahale Hizmetleri. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Nisan 2015; 7(13):194-209.
8. Bilican Gökkaya V. Türkiye'de Şiddetin Kadın Sağlığına Etkileri. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 2009; 10(2): 167-179.
9. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (). *Türkiye'de Kadına Karşı Şiddetle Mücadele*,
10. <https://kadininstatusu.aile.gov.tr/uploads/pages/dagitimda-olan-yayinlar/kadina-yonelik-siddetle-mucadele.pdf> (Erişim Tarihi 23.09.2019)
11. Köse A. Beşer, A. Kadının değiştirilebilir yazgısı "Şiddet". *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2007; 10(4): 114 -121.
12. Yetim D., Şahin E. M. Aile Hekimliğinde Kadına Yönelik Şiddete Yaklaşım. *Aile Hekimliği Dergisi* 2005; 2(2): 48-53.
13. Şenol D. Yıldız, S. Kadına Yönelik Şiddet Algısı- Kadın ve Erkek Bakış Açılılarıyla, *Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları*; 2013.
14. Erbek E, Eradamlar N., Beştepe E., Akar H., Alpkan L. Kadına Yönelik Fiziksel ve Cinsel Şiddet: Üç Grup Evli Çiftte Karşılaştırmalı Bir Çalışma. *Düşünen Adam* 2004;17(4):196-204.
15. Güler N. Tel H. Özkan Tuncay F. Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakışı. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 2005; 27(2): 51 – 56.
16. Altınay, A.G., Arat, Y. Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet. *Punto Baskı Çözümleri*; 2007.
17. Kapıcıoğlu İ. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Algısı. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Konya; 2008.
18. Tanrıverdi, G., Şıpkın, S., Çanakkale Sağlık Ocaklarına Başvuran Kadınların Eğitim Durumunun Şiddete Görme Düzeyine Etkisi. , *Fırat Tıp Dergisi*, 2008; 13(3):183-187.
19. Kocacık, F., Çağlayandereli, M., (2009), "Ailede Kadına Yönelik Şiddet: Denizli İli Örneği" *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 2009; 6(2): 24.43.
20. Flood M., Pease B. Factors Influencing Attitudes To Violence Against Women. *Trauma, Violence and Abuse*. April 2009;10(2): 125-142.
21. Kula A. Kocaeli Üniversitesi 2008–2009 Akademik Yılı 1.ve 6. Sınıf Tıp Öğrencilerinin Evlilikte Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumları. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ruhsal Travma Programı Bilim Uzmanlığı Tezi*, Kocaeli; 2009.
22. Günay G., Bener Ö., (2010),Üniversite Öğrencilerine Göre Kızlara Yönelik Aile İçi Şiddet ve Nedenleri. *e-Journal of New World Sciences Academy Social Sciences*. 2010; 6(1):1-17.
23. Özgür G., Yörükoğlu G., Baysan Arabacı L. Lise Öğrencilerinin Şiddet Algıları, Şiddet Eğilim Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*. 2011; 2(2): 53-60.
24. Kanbay Y., Işık E., Yavuzaslan M., Keleş S. Hemşirelik Öğrencilerinin Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Görüş Ve Tutumlarının Belirlenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2012;1(2):107-119.

25. Doğutaş A. ve Doğutaş C., (2013), *Domestic Violence in Turkey: An Example Of Ağrı Province, Sosyal Politika Çalışmaları. Temmuz-Aralık 2013;13(31): 91-109.*
26. Yanık A., Hanbaba Z. , Soygür S., Ayaltı B., Dođan M. *Kadına Yönelik Şiddet Davranışlarının Deđerlendirilmesi: Türkiye'den Kanıt. Electronic Journal of Vocational Colleges- December/Aralık 2014;104-111.*
27. Karabulutlu Ö. *Hemşirelik Öğrencilerinin Şiddet Konusundaki Görüş ve Deneyimleri. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi. 2015;2(1):26-36.*
28. Şap E., Hazar H., Şap S. *Kadına Şiddetin Önlenmesinde Mesleki Eğitimin Rolü 3. Uluslararası Bölgesel Kalkınma Konferansı, 15-16 Ekim 2015, Bingöl.*
29. Aytaç S., Eteman F.S., Aydın G.Ç. Reçber B., Sezen H.K. *Kadına Yönelik Şiddetin Dünü, Bugünü, Yarını: Kestirim Tabanlı Bir Araştırma. Sosyoloji Konferansları, No: 54 (2016-2) / 275-297.*
30. Er Güneri S. *Üniversite Öğrencilerinin Kadına Uygulanan Şiddete Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. Türkiye Klinikleri Journal of Obstet Womens Health Dis Nurs-Special Topics. 2016; 2(2):49-56.*
31. Kabasakal Z., Girli A. *Üniversite Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddet Hakkındaki Görüşlerinin, Deneyimlerinin Bazı Değişkenler ve Yaşam Doyumu İle İlişkisi (DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Örneği). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2012;14(2):105-123.*
32. Bilgin Şahin B. Erbay Dünder P., *Kadına Yönelik Şiddet ve Yaşam Kalitesi" Anadolu Psikiyatri Dergisi. 2017; 18(3):203-210.*
33. Ediz A. Altan Ş. *Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Bir Alan Araştırması. TBB Dergisi 2017 (özel sayı);397-4110.*
34. Şen S. And Bolsoy N., (2017), "Violence against women: prevalence and risk factors in Turkish sample" *BMC Women's Health. 2017;; 17(1):100*
35. Çalışkan H. Çevik E.İ. *Kadına Yönelik Şiddetin Belirleyicileri: Türkiye Örneği. Balkan Sosyal Bilimler Dergisi, Temmuz 2018;7(14): 218-233.*
36. Kara P., Akçayüzlü Ö. Gür A.Ö., Nazik E. *Sağlık Çalışanlarının Kadına Yönelik Şiddeti Tanımalarına İlişkin Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi. 2018;8(3):115-122.*
37. Özdamar K. *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi Çok Değişkenli Analizler 2. Kaan Kitabevi, Eskişehir, 2004.*
38. Tatlıdil H. *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Analiz. Akademi Matbaası, Ankara, 2002.*
39. Albayrak A.S. *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. Asil Yayınları, 2006.*
40. Sharma S. *Applied Multivariate Techniques. John Wiley and Sons Inc., New York, 1996.*
41. Sevim Y., Ataş. S. *Üniversite Gençlerinde Şiddet Eğilimliliği ve Öğrencilerin Aile İçi Şiddete Bakış Açıları. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2015;25(1): 285-301.*
42. Şahin, N., Dişsiz, M. *Sağlık çalışanlarında aile içi şiddete yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi.2009;6(2): 263-274.*